

LA GRALLA

AVISOS Y SUSCRIPCIONES
RINCON 121
Entre Treinta y Tres é Ituzaingó

SEMANARI CATALÁ Y LITERARI

SUSCRICIÓN ADELANTADA	
Ciutat	ps. 0.50
Campanya	„ 0.60
Exterior	„ 0.70

LA GRALLA

MONTEVIDEO, FEBRER 6 DE 1887.

Supliquém als nostres agents y suscriptor de fora y de la Capital, que al notar lo mes petit retard ó falta en l' envio del periodich, ho posin en coneixement d' aquesta administració.

Aixís mateix devém dir que 'ls suscriptors que 's trobin en descubert procuraran posarse al corrent de la suscripció si volen llegir LA GRALLA.

PERSPECTIVAS

Diuhen los diplomátichs, qu' es inevitable una guerra Europea. Nosaltre sens' esserho també ho creyém, y veyém que la dita guerra no es solsament contra la Fransa republicana, sinó contra l' unitat llatina, que podría donar mals de cap á la rassa saxona-germánica, somniadora de la conquesta de l' Europa.

En 1868, la revolució espanyola, portá mes ventatges á 'ls pobles estranys, que no los qu' Espanya sapigué traurer d' ella. La revolució qu' Espanya prepara, pot influir molt y molt, pera que la rassa llatina 's desperti y procuri l' aliansa de las nacions germanas.

Avuy tenim agravis é insults que venjar de l' Alemanya, per mes que los goberns madrilenyos hajen posat tota sa influencia pera que lo poble espanyol se dongués per satisfet, ab los "arreglos" que las cancellerías han fet.

Espanya té una reyna gobernadora qu' obeheix á l' influencia d' Austria, mes qu' á la política (dolenta com sempre que es poder) del partit progresista, y Austria es un tinent d' Alemanya.

Los partits monárquichs espanyols, son capassos de tot pera salvar la monarquía y no estranyeriam, que si no vé la República, avans qu' Alemanya declari la guerra á Fransa, Espanya sia l' aliada de Prussia, sacrificant l' unitat llatina á la conveniencia monarquica d' un partit, historicament revolucionari y unitarista ibéric y llatí.

Los regionalistas espanyols, amants de sa regió, com los francesos de sa pátria, no poden deixar d' aprofitarse de la propera revolució, sino volen matarse ells mateixos.

La guerra ja está patent y declarada contra Madrit, aprofitém l' ocasió y portém tot nostre "apoyo" á la política unitaria francesa pera obtindre la nostre federativa-regional.

La Fransa, ab tot y ésser unitaria en son govern intern, es republicana y llatina, valgue á dir, que 's goberna sola; Espanya es unitaria, y monarquichs los partits que la gobernan, valga á dir que per sostenir la monarquía son capassos de trahir sa rassa y matar politicament á sas germanas.

¡Regionalistas, ajudém á Fransa y nostra victoria no es llunyana.

J. BAITX Y BALI.

La Societat Catalanista Rat-Penat

Lo nou Consell

Lo diumenge passat la Societat Catalanista *Rat-Penat*, tingué Consell General, á objecte de nomenar lo nou Consell Administratiu, que deu dirijirla per tot l' any 1887.

Com la majoria de los redactors de LA GRALLA formaban part de l' Consell qu' ha sigut rellevat y qu' ha estat lo primer, nos absténim, d' apreciar sos actes puig que son los nostres y no 'ns escau ésser jutjes de propias causas.

Respecte de lo nou Consell, format per regoneguts catalanistas, com ho son los Srs. Pau Santías, Manel Tastás, Joseph Ribas, Pere Sabaté, Ignaci Oromí, Jaume Solé y Marián Cadenet, podém adelantar judici puig son patriotisme es ben conegut y sas ideyas de progrés per nostre Societat ben declaradas.

En nostre entendre, lo nou Consell pot portar molt mes enllá que l' anterior, lo bon nom adquirit per la *Rat-Penat*, puig sembrada ja la llevó, solsament tenen que cuidarla, ab tino, pera que dongue los fruits que tots disitjém. Un de 'ls entrebanchs ab que deu tenir compte de no topar la *Rat-Penat*, es la malavolensa de los que nascuts en nostre benvolguda Catalunya, fan tots los possibles pera que son nom sagrat, respectat per estrany, dinigrat per ells, sia 'l que dongue motiu á rancunias, y aixó se salva, despreciant á

los mals catalans, posantlos á la pública vergonya y negantloshi lo nom de germans.

En bon hora, que pensin que som hostes d' un pais estrany y deguem tributarli las atencions degudas á un cap de casa, molt bé; mes nostres comuns y hospitalaris germans los orientals, com los polàchs, son avars de de sa nacionalitat y aplaudeixen y alentan á 'ls qui, com nosaltres, cerquém reconquerir, l' *ussurpada* parla, lo trossejat dret civil y l' autonomía de poble lliure, ab que la historia 'ns fá coneixer.

Nosaltres, que mantenim relacions íntimas ab varis prohoms d' aquet pais, podem afirmar lo que dihem; y 'ns consta, que molts uruguayenchs tenen un especial gust en estudiar nostre historia, llengua y costums, per regoneixer ventatges en nostre poble, que no's troban tan antigas y arreladas en cap nacionnalitat de l' edat mitjana.

Felicitém de tot cor á nostres consocis de la *Rat-Penat*, per haber recaigut en élls l' vot de l' Consell general, pera regir 'ls destins de la *primera societat catalanista d' Amèrica*, y esperém que tindran l' acert de guiar á bon port, la nau á ells confiada.

Conti lo nou Consell de la *Rat-Penat*, ab lo decidit apoyo de la catalanista GRALLA

J. BAITX Y BALI..

L' EXPOSICIÓ UNIVERSAL DE BARCELONA

Com no podía menys de succeir, l' Exposició Universal de Barcelona, está prenent cada dia mes preponderancia y á mida que va acostantse lo dia de sa obertura, 's van desvaneixent las reticencias que alguns (y no pochs) feyan per manera d' anar alimentant contra élla.

Avuy podém dir als detractors de tal projecte, que 'ls accompanyém ab lo sentiment que dehuen experimentar al veurer que fins los mes escabrosos obstacles que s' oposaban á sa perfecta realisació, desapareixen com per encant, gracies al bon zel y decidida voluntat dels benemerits patricis, los Exms. Srs. Ge-

neral Blanco y Ruis y Taulet capitá general de Catalunya y alcalde de Barcelona respectivament.

Una de las cosas qu' entorpía mes la marxa de las construccions de l' Exposició, eran los trossos de muralla, bastions presons, portas murs, polvorins, etc. etc. de l' antiga Ciutadela, y avuy ja está lograda sa total desaparició. Fins los madrilenyos que tan enemichs y despreciatius s' habían demostrat fins ara, ja no poden menys que tornar sobre sos passos y avuy declaran que l' Exposició de Barcelona será digna de Espanya y fins confessan que Barcelona había de ser per forsa 'l lloch destinat per tal concert, per ser la que mes titols y condicions reuneix de totes las demés capitals de Espanya.

Lo govern ha declarat ja, plé d' entussiasme que subvencionará dignament l' Exposició, y vol imprimirli tant com puga un caràcter oficial per fer que apareixi á los ulls del mon com una obra eminenent nacional. Tots los ministres trevallan en sas respectivas reparticions pera darli lo brill que mereix.

Ja han enviat á la Junta Directiva de l' Exposició, comunicacions de adhesió, oferint son concurs y apoyo mes de 25 diputacions provincials mes de 30 ajuntaments, varis governs civils é infinitat d' associacions, academias, consells provincials, societats y colectivitats de tots los rams de las arts, ciencias á indústries d' Espanya y del estranger.

Al veurer aixó, creyém que las illusions que alguns s' habian forjat de la petitesa y poch alcans de l' Exposició Universal de Barcelona, hauran desaparescut y confessarán que duptaban de élla, perque la comparaban ab la *bona voluntat* d' ells.

Prometém d' ara endavant, ocuparnos d' ella cada nombre y tenir al corrent á los suscriptors de LA GRALLA de tots los avensos y vicisituts perque passi.

F. M. y P.

DON DIN

*Gran cosa és
Lo tenir diners.*

A mon estimat amic Joan Noguer.

I

Veyeu aquell tipo
tan elegantet
que sempre fa 'l mico
per algun *pamet*,
vá enganyá una noya
y ningú 'n diu res;
*Es una gran cosa
lo tenir diners.*

II

Conech á un senyó
rich com en Rostchil,
va sé un fortunó
d' un grapat de mils,
crech que algú murmura
que lícit no és
pero altres ho duutan....
;Com que té diners!

III

Mirehos aquell vell
pansit, arronsat
's pensa que d' ell
's han enamorat
tres guapas fulanas
totas, d' alló més....
no veu lo calssassas
que ho fan pels diners.

IV

Aquí teniu l' Eva
que té ja mols anys
y al radera d' ella
sempre hi van galans
que d' amor l' hi parlan
encar que lletja és
y tots s' hi entussiasman....
Pergue té diners.

V

En Pau es un home
que may ha llegit,
y ab tot se las pega

de ser un erudit
la gent que l' admira
diu: que sabi es:
*¡y quina xaripa
lo tení diners!*

VI

Ab això qu' he dit
ben demostrat queda
que l' home qu' es rich
no té cap *defecte*.
Elegant, honrat,
guapo, jové, entés
*; Vaja es una ganga
lo tení diners!*

D. MARTÍ TORRES.

¡GOSSOS!

Qui sia confrare.....

N' hi han molts; de moltas menas, de moltas castas, raças y familias.

Tenim lo gos d' aigua, l' de Terranova, lo *bull-dog* lo perdiguier, lo gos del cego, lo del *limpia-botas*, lo falder, l' de Sarah Bernhardt, lo gos manso, l' rabiós l' ratoné & & porque fora cuento de may acabar. Tenim com dich molts gossos, de moltas castas y de moltas familias; però aquell de que jo vos vull parlar, no perteneix á cap d' aquestas: (com que es descubert de fá poch, encare que se sospitaba sa existencia ja fa molt.)

Lo gos de que vos vull parlar, es lo *gos-home* ó l' *home-gos*, com vulgueu; per aixó si que no renyirém.

No n' heu vist cap vosaltres? donchs mireu bé y 'n veureu á correr molts.

Lo *gos-home* no es que siga gos tampoch; l' fa; té la mania d' imitarlo y sinó camina ab l' ajuda de quatre puntals com ell, en cambi llepa ab mes freqüència que l' gos.

Lo gos, llepa un terrosset de sucre perque posat en contacte de son paladá, l' satisfá la sensació de gust qu' experimenta; si li doneu á llepar una moneda qualsevol, veureu confirmada la faula de Lafontaine del *Gall y la Perla*, no vos la llepará á pesar dels mil gustos que li podría proporcionar.

Per altre part lo *gos-home* ó l' *home-gos* ho

llepa tot. Lo sucre per lo mateix que l' gos á secas, y sino llepa la moneda directament, fa mes que llepar al qu' es dueuyo d' ella.

Lo *gos-home* es una especie de llagasta que s' aferra allá hont pot ó allá hont vol, puix es tanta l' habilitat que desplega en son important paper, que té totes las condicions anexas á los de la raça canina seta excepció de las bonas. No té per punt fixo cap ideya; fa lo que volen que fassa, de modo que sa voluntat no es seva; obra y executa per una d' estranya.

Ell no sab res mes que fer lo gos, malgrat sia perjudicant la dignitat de la raça á que pertany.

Semblable á aquells cossos nomenats planetas segundaris, està regit per la forsa d' un de primari; gira á son engir tan matemàtica ment com ho fa la Lluna ab la Terra.

D' una part fa riurer; de l' altre inspira aquella compassió barrejada ab lo sàstich que causa, tot aquell ser que podent y tenint elements per ésser digne, decideix per una inespllicable aberració fins l' esgraó de las cosas llensables.

L' home que s' humilla, es gran, mireulo per la banda que vulgueu; mes l' *home-gos*, no es per una humillació que passa, sinó per lo camí del rastrerisme, de la adulació, de son propi perjudici, y del de aquell á qui serveix com si fos un senyó feudal.

Moltas vegadas un home es tant mes gran, quant mes s' ha de abaixar; mes l' *home-gos*, no s' abaixa, sino que fa com los cuchs, s' arrastra, y com ell deixa en la marca de la terra que senyala son pas, la baba asquerosa de son servilisme.

L' *home-gos* té totes las condicions dolentes d' aquets, sense que l' equilibri 's noti per cap de bona.

Y sino mireulo.

Lo gos, símbol de la fidelitat, no 's desciuida un moment de seguir á son amo; l' rodeja, saltironcija á son entorn, l' acaricia y fins vetlla son són, ab mes prolixitat que una mare al fill malalt. Mort l' amo y l' gos segueix estàtich contemplant la figura freda del que tan havia estimat. L' enterran, y ell sense consultarho á ningú, guiat per son instinct, permaneix sol sobre la gruixa de terra que cu-

breix lo cos del que en vida era rodejat de cuidados sens fi.

L' *home-gos* no fa aixó, mentres la vida aleua en lo cos del seu *amo* fa molt mes que l' *gos*; però un cop mort ne busca un de nou pera fer la 2ª edició de la obra que s' ha agotat ab la mort del primer. No cansat per la costum ja adquirida de fer lo paper indigna propi solsament d' un animal de raça inferior, busca arraparse altre vegada á un nou arbre y viurer á sa sombra, qui sab, si malehint encara la memoria d' aquell que en vida va tenir la debilitat de voler que fos lo seu *gos*.

M. C.

IREIS!

Ab llenguatje de la costa.

¿Res es res ó no es res?
veus aquí l' problema estrany
que vull resoldre ab afany
cada dia ja fa un mes.

Y vull acabá, que al fi
soch resolut per sistema!
Ó resoch are l' problema
ó ell me resultó á mí.

Apa, donchs, caentre espés,
aclàrat perqué no pení
y agusat, obtus ingeni,
y 'ls dos condúhiu-me á res.

¿Qu' es res?—“Res;” contestarà
tot aquell que no coneix
que l' res qu' es res no existeix,
ni ha existit ni existirà.

Y á tots probaré com es
que l' res, qu' es res no s' pot creure
perqué ab datos faré veure
que l' que diu “res”, no diu res.

No sent l' res llop ni galgo
ni res, vull probá ab la ciència
que la seva inexistència
reconeix per causa l' *algo*.

Pero com la metafísica
á res no m' condúhirà
per ferho tiraré má
de la óptica y la física.

Si s' pot ab lo telescopi

veure lo gros infinit:
lo infinitament petit
busquemho ab lo microscopi.

Are bé demli un poder
infinit fins lo absolut;
veurém ab ell lo menut,
mes no lo menut enter.

Es á dir: veurem lo qu' es
lo que en casi res s' estima
per lo molt que s' aproesima,
pero no aquell res qu' es res.

Y cansats ja de buscá
com busca á la llebra un galgo
veurém qu' aquell res es *algo*
ab mes *algos* mes allá.

De modo que l' microscopi
ja 'ns demostra per demés
qu' alló que 'ns pensem qu' es res
té d' *algu* un gran acopi.

Que res, res ha sigut may
també 'ns ho diu là atracció:
Vejam la següent llissó
de física del Espay.

Diu la física en substància
que 'ls cossos son atracats
ab rahó de los quadrats
de la massa y la distància.

Que 'ls atrachs obran 'ls dos
l' un al dret, l' altre al invers...
¿Sabeu que per dirho en vers
s' ha de teni l' cap molt gros?

Crech que l' lector instruit
ab la física del globo
comprendrà, si no es cap bobo,
lo que vull dir tot seguit.

En fi, ella que l' Espay
crusa ab ràpida constància,
si s' escursa ab la distància
no queda anulada may.

Resultat de tot aixó,
tant dintre del mon com fora,
siga lluny siga á la vora,
per tot s' hi veu la atracció.

Donchs tenim que per despido,
fins tot lo espay, lloch esprés
per poderhi existí l' res,
l' hem trobat plé de fluido.

Are pels que convensuts
no quedan ab tals problemas
se 'ls desplegarà un dels temes

mes práctich dels conegeuts.

Suposem qu' un feligrés
á un altre bailet pregunta;
"aquet cel quin temps barrunta,"
y qu' aquell contestá, "res".

Ab aquell res no suposa
que res tinga de succehí
perqué ab aquell res vol dí
que barrunta alguna cosa.

Vervi-gracia, temps igual
sens surtirse dels estrems,
ó que barrunta bon temps,
ó nos vindrá temporal.

Aquet cas práctich entés
demostra si sá ó no sá
lo que 'm proposo probá;
es á dí que l' res no es res.

Y encara qu' es com un temple
la vritat qu' hi sostingut
pél que no está convenstut
li posaré un altre exemple,

Qualsevol que ha estat al aula
ja está enterat per demés
de que l' res no pot se res
per quant es una paraula.

Donchs bé, d' aixó se segueix
que l' res no es res com tinch dit
perque no está destituhit
d' aquell nom que l' constitueix.

Total: "Res", es un nom vā
d' un agent imaginari
que l' usa l' vocabuari
del llenguatje catalá.

J. V.

L' ORATGE Y 'L TORRENT

Qui pot sentirme sense qu' enveji
mon goig sens termes, ma eterna ditxa?
¿Veyeu la estesa de flors badadas

Que l' prat matisan?

Són donças mevas; totas m' acatan;
sota mas plantas, fervents s' inclinan...
¡Só jo qui passa! ¡dobleu las testas!...

¡pobres aymias!

Aixís altívol parlá l' oratge
mentre ab veu dolsa li responia
la torrentada, que sota d' ellas,
tranquil corría:

—¡Párat oratje! Superbia estúpida!
Si com dius pensas, vanament t' inflas;
qu' á las flors bellas, só jo, amagantme,
qui 'ls dona vida.

Si l' front ajupen á ta petjada
es que mes forta las tors y humilla:
ton bes impúdich ó las desfulla
ó las mustiga.

APESLES MESTRES.

JO T' AM

Jugaba ab ta sedosa cabellera
la frescas brisa de lo mes de Maig
y de la lluna las raitjs platejaban
las mansas aigas del espayós llac.

Del llunyá poble s' oihen las campanas
sens treva, alegres, á festa repicant
y en ton entorn á mils las aurenetas
semblaiva que 't venian á admirá.

Ja de mon pit, lo breu panteig marcava
dels remis lo batre ab sedigual compás
y cada volta que vers tu miraba,
dins d' ell sentia com immens volcán
que ab sos flamells mon pobre cor cremava
y foll de amor, te vareig dir *¡jo t' am!*

Era al trencar la aubada, el sol sortía
daurant lae plantas ab sos hermosos raitjs
y entre las verdas fullas de l' arbreda
ne veyam la rosada brillejar.

Prop nostres peus un xaragall corría
claras sas aigas, alegres mormolant
y entre las branças dels frondosos arbres
del rosinyol sentiam los cantars.

La fresca brisa que ab ton cabell jugaba,
las mansas aigas del espayós llac,
las aurenetas qu' en ton entorn voltavan,
del xaragall lo alegre mormolar,
y el rosinyol que alegre ne cantaba;
tot, tot semblaiva que digués; *¡Jo t' am.*

J. RIBAS MAS.

PIFIAS

La propaganda que guiats per nostre amor
á la terra que 'ns ha vist naixer, hem emprés

contra tot lo que 's dona lo nom catalá y no té res de Catalunya, va trayent flor.

En la present senmana, habém rebut las baixas dels senyors següents:

A. Carreras Doria: expresident del Centro Catalá y antich colaborador d' aquest senmanari.

Ramon Miquel soci del Centro Catalá.

Jaume Mir soci també de dit Centro

Anirém continuant la llista si es que entre tots, algun mes se nega á rebrer nostre modest senmanari.

Segons novas rebudas de Mallorca, sabém que ha mort en eixa ciutat la nena Catarineta Marroig, jermana de nostre apreciable amich En Bartomeu Marroig.

Acompanyém al amich y á sa apreciable familia, en lo greu dolor que aytal pérdua 'ls ha produhit.

VUYTS Y NOUS

—M' agradaría tornar al temps d' Yssop sols per sentir parlar als ases, deya un dia un ximplet.

—Donchs, va contestarli un altre, 'm faig càrrech de serhi sentintlho parlar á vosté.

—Tingui, prengui un cigarro, deya un senyor á un altre.—Son d' aquells que diuhen *para usted*.

—No, no; aixó seria abusá... N' hi pendré uns quants, y gracias.

—Quants anys té vostè? preguntaban á certa senyora que la habian citat per segona vegada.

—Vinticinch, contestá aqueixa.

—¿Com pot ser aixó, si sá deu anys que la van fé compareixe y va dir la mateixa edat?

—Y sempre l' hi diré igual. ¿Que 's pensa pot sé que soch com aquestas donas que

avuy l' hi diuhen una cosa y demá un altre? No, senyor, encara que 'm fassin venir cincuenta vegadas, may diré una cosa per altre. ¡Soch molt formal jo!

—Aquell caball es curt de vista.

—Com ho coneixes?

—Que no ho veus que té 'l pel blanch?

Cantarellas

Adeu..... que á l' altre mon vaig trista me digué l' Aurora..... pero..... ¿es cert que 't suicidas? no Pep, que m' en vaig á Europa.

Tens uns ulls negras com moras y rojas tas galtas nena.....
Roja també es ma levita y *negra* la meva estrella.

Diu qu' en la cara ja pagas fá corra 'l noy d' en Sallés si tingués jo aqueixa gracia may tindria cap *inglés*.

D. MARTÍ TORRES.

TRENCA-CLOSCAS

PROBLEMA

Anava un dia per un carrer y vaig trobar un amicq que 'm preguntá quina cantitat de diné duya al sortir de casa, á lo que li vaig contestá: Fixament no ho sé, mes si tens interès en saberho 't diré; que aixís que vaig sortir, vaig fer varias compras que 'm ván costar 2 septims de 3 quints del diné que duya; després vaig gastá en un cafè $\frac{1}{4}$ de $\frac{2}{3}$ del diné que 'm quedaba y ara 'm quedan 5 duros y 21 cts.; ab aixó veyas si ho pots saber.

CAMALLUHENT.

LOGOGRIFICH

A mon amich Horci Flach.

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9—Lo que vosté es (1)
 4 6 7 6 7 8 9—S' exercita en la mar.
 9 8 1 6 9 5—Nom de dona.
 7 6 3 5 6—Nom d' home.
 9 2 3 6—Una ciutat.
 9 6 4 6—Un animalet.
 4 2 1—Pronòm personal.
 3 6—Forma part del cos humà.
 3 5—Nota musical.

(1) Segons en X de Z.

CAMALLUHENT.

XARADAS

*¿Prima rellotje es miló
 lo teu 6 lo de 'n Carmona?
 Lo de son germá—;Segona!
 dos-tres no digas aixó;
 l' altre dia li vaig veure
 y es de tot, igual que 'l meu.
 —Donchs lo va pagá á bon preu.
 —Dos, dos no m' ho farás creurer.*

MICROBI.

*Ma primera-quatre
 usan los ferrés,
 y quatre-tercera
 ma promesa es;
 ma quatre-segona
 la historia ha probat,
 qu' eran certas donas
 de l' autigüetat;
 en la quarta y tercera
 s' hi troba mon tot:
 ab aixó rumia,
 no 't dich cap mes mot.*

CAP CIGRANY.

*L' hu es lo primer de dos;
 mes val ser tot que orgullós.*

EMBAIXAOR.

ENDAVINALLA

Si 'm miras de esquerra á dreta
 un aliment trobarás,
 si 'm miras de dreta á esquerra
 'm veuras propet del mar.
 Y si per lo mitj comensas
 de cert modo combinat,
 farás lo que mes estiman
 los joves enamorats.

UN PROMES.

Solucions á lo insertat en lo número anterior.

1 Ju-ris-pru-den-cia.

2 Ma-nas-cal.

3 Gualbert, Gelabert, Albert, Berta, Bagul,
 Blat, Ral, Re, La.

Han enviat solucions los ciutadans següents:

Totas Montserrat.

1 2, Camacurt y Panota.

1 2 y 3 Camalluhent y Noy de Tona.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR DE LA GRALLA.

- Cap Cigrany—Hi anirá tot.
 —Camalluhent—Queda servit y fins un altre.
 —Montserrat—hi anirá lo que 'ns envia.
 —Martí Torres—Idem de Idem.
 —Pastanaga—Aquesta setmana ha tocat lo violon
 —Cap y Pota—Tranquil, Un viudo y Panota, lo que
 vostés envian no serveix.

PAU SANTVILA

ARQUITECTE

y professor de dibuix lineal, levat y topogràfich

Projectes d' edificis públics y particulars,
 aixecament de planos,
 divisions de propietats, peritajes y tassacions.

Carrer Egido 130^c